

WSTĘP	7
1. WPROWADZENIE DO PROBLEMATYKI FILOZOFII POZNANIA	9
1. 1. Uwagi wstępne	9
1. 2. Problem poznania jako problem filozoficzny	9
1. 3. Zasadnicze problemy filozofii poznania	14
1.4. Stosunek filozofii poznania do innych dyscyplin filozoficznych	14
2. PROBLEM ISTOTY LUDZKIEGO POZNANIA	19
2. 1. Poznanie jako „odbicie” rzeczywistości	19
2. 2. Arystotelesowskie ujęcie istoty ludzkiego poznania	22
2. 3. Istota poznania według św. Tomasza z Akwinu	24
2. 4. Istota ludzkiego poznania według J. Locke'a	28
2. 5. Istota poznania w ujęciu I. Kanta	32
2. 6. Istota poznania według E. Husserla	39
3. PROBLEM PRAWDY LUDZKIEGO POZNANIA	45
3.1. Wprowadzenie. Prawda poznania a prawda tzw. pierwotna	45
3. 1. 1. Prawda pierwotna jako „prawda samego bytu”	46
3. 1. 2. Prawda pierwotna jako „światło Boże”	48
3. 1. 3. Pierwotna prawda jako „bycie odpowiednio otwartym”	50
3. 1. 4. Pierwotna prawda jako „pełnia naocznego dania”	52
3. 1. 5. Podsumowanie rozważań dotyczących prawdy pierwotnej	55
3. 2. Problem istoty prawdy naszego poznania	57
3. 2. 1. Wprowadzenie	57
3. 2. 2. Problem prawdziwości poznania zmysłowego. Wyższa sprawność poznań intelektualnych w stosunku do zmysłowych	60
3. 2. 3. Problem prawdziwości poznania intelektualnego oraz tzw. klasyczna koncepcja prawdy	63
3. 2. 4. Sceptyczny zarzut przeciwko klasycznej koncepcji prawdy	64
3. 2. 5. Próba odparcia tego sceptycznego zarzutu	65
3. 3. Problem tzw. kryterium prawdy oraz nieklasyczne koncepcje prawdy poznania	68
3. 3. 1. Uwagi wstępne	68
3. 3. 2. „Oczywistość” jako podstawowe kryterium prawdy	70
3. 3. 3. „Koherencja” jako kryterium prawdy poznania	73
3. 3. 4. Operacje weryfikacyjne jako kryterium prawdy	74
3. 3. 5. Pragmatyczne ujęcie kryterium prawdy	77

3. 3. 6. „Praktyka” jako podstawowe kryterium prawdy (koncepcja marksistowska)	80
4. CHARAKTER PRAW OSIĄGANÝCH PRZEZ CZŁOWIEKA	85
4. 1. Czy człowiek może osiągnąć poznawczo prawdy bezwzględnie pewnych?	85
4. 2. Prawdy poznania naukowego a prawdy poznania filozoficznego	88
4. 3. Prawdziwość poszczególnych sądów a prawdziwość teorii (tj. systemu sądów)	91
4. 4. Podsumowanie rozważań dotyczących prawdy ludzkiego poznania	93
5. PROBLEM ŹRÓDEŁ PRAWDZIWEGO POZNANIA	99
5. 1. Wprowadzenie	99
5. 2. Okres klasyczny sporu o źródła poznania	100
5. 3. Kompromisowe stanowisko I. Kanta	107
5. 4. Zasadnicze wersje aprioryzmu oraz empiryzmu	109
5. 4. 1. Aprioryzm genetyczny	110
5. 4. 2. Aprioryzm metodologiczny	111
5. 4. 3. Empiryzm genetyczny	112
5. 4. 4. Empiryzm metodologiczny	113
5. 5. Inny jeszcze podział aprioryzmu oraz empiryzmu	114
5. 5. 1. Aprioryzm skrajny	114
5. 5. 2. Aprioryzm umiarkowany	115
5. 5. 3. Empiryzm skrajny	116
5. 5. 4. Empiryzm umiarkowany	117
5. 6. Konsekwencje empiryzmu dla tradycyjnej filozofii	119
5. 7. Problem istnienia oraz natury poznań apriorycznych	124
5. 7. 1. Platońska koncepcja natury poznań apriorycznych	125
5. 7. 2. Św. Augustyn: aprioryczna natura poznawania tzw. wiecznych prawd	128
5. 7. 3. Natura poznań syntetycznych <i>a priori</i> według I. Kanta	130
I. Natura poznań <i>a priori</i> w czystej matematyce	131
II. Natura poznań <i>a priori</i> , właściwych dla czystego przyrodoznawstwa	134
III. Podsumowanie	138
5. 7. 4. Natura poznań apriorycznych według E. Husserla	139
I. Aprioryczne poznanie kategoryalnych form powiązania (poznanie „analityczne”)	140
II. Aprioryczne poznanie tzw. czystej istoty czegoś (poznanie eidetyczne)	144
6. PROBLEM GRANIC RZETELNEGO POZNANIA	149
6. 1. Wprowadzenie	149
6. 2. Problem możliwości poznawczego dotarcia do rzeczy tzw. świata zewnętrznego	151

6. 2. 1. Stanowisko Immanuela Kanta	153
6. 2. 2. Husserlowski postulat powrotu do „samych rzeczy”	156
6. 2. 3. Nasze doświadczające „bycie-w-świecie” jako sposób poznawczego dostępu do „samych rzeczy”	158
6. 3. Problem możliwości poznania samego siebie	163
6. 3. 1. Poznanie samego siebie według św. Augustyna	163
I. Samopoznanie refleksyjne	164
II. Samopoznanie intuicyjne	165
6. 3. 2. Pogląd R. Descartesa	167
6. 3. 3. Karl Jaspers: odkrywanie prawdy o sobie w tzw. sytuacjach granicznych	169
6. 3. 4. Stanowisko Zygmunta Freuda	173
6. 3. 5. Źródło złudzeń naszego samopoznania według Fridricha Nietzschego	175
6. 3. 6. Wpływ resentymentu na samopoznanie według poglądu Maxa Schelera	180
6. 3. 7. Podsumowanie. Wnioski na temat możliwości rzetelnego samopoznania	182
6. 4. Problem możliwości poznania drugiego człowieka	184
6. 4. 1. Teoria wnioskowania przez analogię	184
6. 4. 2. Teoria kojarzenia (asocjacji)	185
6. 4. 3. Teoria „naśladowania”	187
6. 4. 4. Teoria tzw. „wczucia” według Theodora Lippsa	187
6. 4. 5. Istota „wczucia” według Edyty Stein	189
6. 4. 6. Teoria Romana Ingardena	190
6. 4. 7. Tzw. nieobiektywistyczne ujęcie problemu możliwości poznania drugiego człowieka w nurcie (różnego typu) filozofii spotkania	191
6. 4. 8. Próba oceny omówionych przez nas koncepcji, dotyczących sposobu poznawania drugiego człowieka	196
6. 5. Problem możliwości poznania tzw. wartości	198
6. 5. 1. Maxa Schelera teoria poznawania wartości	199
6. 5. 2. Sposób poznawania wartości według ks. J. Tischnera	202
7. PROBLEM TEGO, CO JEST NIEZBYWALNE DLA NASZEGO POZNANIA	207
7. 1. Wprowadzenie	207
7. 2. Problem tego, co jest niezbywalne w treści naszych zmysłowych ujęć poznawczych	207
7. 2. 1. Wolność od uludy w treści aktów tzw. „źródłowej naoczności”	209
7. 3. Problem tego, co jest niezbywalne w przebiegu (dokonywanych przez nas) ujęć poznawczych	210
7. 3. 1. Pytanie o wzajemną relację spostrzegania oraz doświadczenia	211

7. 3. 2. W jaki sposób przebiega spostrzeżenie – jak zaś doświadczenie? ...	212
7. 3. 3. Co jest niezbywalnego w przebiegu naszego spostrzegania oraz doświadczenia czegoś?	214
7. 4. Problem tego, co jest niezbywalne w strukturze naszych ujęć poznawczych	216
7. 4. 1. Wprowadzenie. Pogląd tradycyjny	216
7. 4. 2. Przeżycia spostrzeżeniowe oraz ich przedmiot	218
7. 4. 3. Krótkie podsumowanie. Co jest zatem niezbywalnego w strukturze naszych zmysłowych spostrzeżeń?	220
7. 4. 4. Tradycyjny schemat a doświadczenie drugiego człowieka	220
7. 4. 5. Czy spostrzeżenie oraz doświadczenie to tylko „przeżycia świadome”?	221
8. PROBLEM WZAJEMNEGO ZWIĄZKU MIĘDZY JĘZYKIEM A POZNANIEM	225
8. 1. Wprowadzenie	225
8. 2. Koncepcja Wilhelma von Humboldta	225
8. 3. Relatywizm kulturowy języków według E. Sapira oraz B. L. Whorfa	228
8. 4. Noam Chomsky: zakorzenienie wszystkich języków w ludzkiej naturze	233
8. 5. Opozycja wobec teorii Chomsky’ego	238
8. 6. Wnioski na temat relacji między językiem a poznaniem	240
BIBLIOGRAFIA	243